

Kamen i ja

Sveučilište u Zagrebu
Akademija Likovnih Umjetnosti
Odsjek Novih Medija

Kamen i Ja
mentorica : doc.prof. Ana Hušman
Luana Lojić

insert iz video isječka nastalog u potrazi na Jordanovcu - Spica / sazvyžđe Djevice

.

plavi sjaj neke velike zvijezde

u samom pocetku stajala je Sama. Na Mraku. Hodgjući umjereno, sazдалa se. Uđavala se za prašinu svacijeg zamora. Nije imala ni godinu, ni Mjesec. Pribirala je prstima po suhoj Zemlji. Ležala je godinu i Mjesec noci, dok se ne pokrene kao da je jucer prošao i postao danas. Ma što bilo, nije hitno. Sve je Sada i kada nije. Ložila je Plavi prsni plamen. Na Mraku.

Što?

Ovo je uvod u objašnjenje diplomskog rada koji se zove "Kamen i Ja" MA Novih Medija pri Akademiji Likovnih Umjetnosti u Zagrebu, mentoriranog prof. doc. Ane Hušman. Rad je baziran na odnosu kojeg sam od listopada 2014. umno i fizički gradila s Elementima koji me okružuju. Od asfalta do zvijezda, pokušavam otkriti koji nas odnosi vežu i koju poziciju kao čovjek imam u odnosu na Zemlju kojom koračam i biološko – ekološko - astronomskim uvjetima u kojima jesam i jesmo. Biti dio Svemira, Planeta, Kontinenta, Države, Grada i posljedično Zemlje, razmišljanja su koja su me vodila kroz ovaj rad, kao i pitanje što sam ja u usporedbi? Što znači biti živo biće i zašto je bitno sjetiti se da smo dio nečeg nama ponekad doslovno neuhvatljivog, a fiktivno potpuno uhvatljivog? Što znači shvatiti da smo u Svemiru, ali ipak imati Dan i Noć, i izmjenu godišnjih doba i Gravitaciju?

Krenula sam od osobne fascinacije Zvijezdama, računanjem njihove lokacije u odnosu na Zemlju, no putem sam nužno morala ući u neka potpuno druga pitanja, možda više orijentirana na odnos što u gotovo mitološkom smislu gradim s njima, kao i antropologiju naše ljudske veze s Noćnim Nebom, orijentaciju, običaje, predaje i imaginaciju tih lokacija izvan svog tjelesnog dohvata.

Rad se u samoj konačnici 'materijalizirao' u instalaciju video radova lokacija koje sam posjetila, kao i skup uzoraka zemlje s tih mjesta, što u ovom kontekstu služe kao Zemljani Podsjetnici bivanja na tim lokacijama, a u svojoj trećoj, posljednjoj fazi Kratkim Novelama koje graniče s poetičnim metajezikom, pisanim na licu mjesta s egzaktnim nadnevkom u hibridnoj dnevničkoj formi. Naglasak je instalacije konkretno istraživanje pitanja postavljena u prvom odlomku, objašnjenje naziva Kamen i Ja leži upravo u procesu i poteškoćama s kojima sam se susrela u pokušajima istog.

S obzirom na intuitivno polazište zanimanja u ovu temu, poseban mi je izazov bio konkretizirati i kontekstualizirati zasebne djelove rada kao i osnovne misli što ga uobličuju. Izuzetno mi je zahtjevno bilo i pronaći te zadati samoj sebi 'uvjete' djelovanja, što mi se kasnije ukazalo prihvatljivim riješenjem za komunikaciju i pronalazak načina s kojim bi ovaj rad bio razumljiviji i prihvatljiviji drugim ljudima. Možda se baš zato nadam da će izlaganje ove instalacije stvoriti ili otvoriti nova pitanja o tome što je to naša Stvarnost, je li ju potrebno imenovati Svemirom i koliko se ona razlikuje od tuđe. Nema li svatko jedan mali Svemir u sebi? Jedan mali kanal kojim se može spojiti na tuđi i jedan kojim se spaja na svačiji?

Što je čovjek?

Čovjek (lat. *Homo sapiens* – umni čovjek) je živo biće koje ima visoko razvijen mozak sposoban za apstraktno razmišljanje, govor, rješavanje problema, introspekciju i sl. Današnji čovjek razvio se prije oko 200.000 godina na prostoru Afrike. Ljudska populacija je u 2011. godini premašila brojku od 7 milijardi stanovnika. Čovjek je misaono biće (može zaključivati, crtati, razmišljati), društveno biće (živi u društvu), duhovno biće (razlikuje dobro od zla) i prirodno biće (dio je žive prirode).¹

¹ urednica Ivanka Borovac, preveli s engleskog jezika: Mladen Jurčić, Kristinka Metzger, Ana Vujaklija i Martina Batinica, *Čovjek*, naslov izvornika: *Human* Dorling Kindersley Limited, nakladnik Zdravko Kafol

O Misaonom

MISLILA SAM NEKO
VRIJEME O SVEMU SAMO NE
TOM MJESTU GDJE JESAM.
PLUTAMO OD PLUTONA
PREMA SUNCU. TAKOZVANI
PLUTUJUCI.

Čovjek je dio misaonog, društvenog, duhovnog i prirodnog svijeta. Cilj je da ovaj rad također obrazložim kroz te četiri sfere postojanja, jer se i moje čovječje obličje upravo tim granicama bavi i gradi. Osim što smo Živi, možemo shvatiti da živimo i da svojim životom stvaramo i poimamo kompleksne ideje, od kojih je vrhunac, po evolucijskoj teoriji, apstraktno mišljenje. Iako se o različitim vrstama inteligencije može dugo govoriti, ovdje ću se zadržati na granicama apstraktnog mišljenja potrebnog za detaljno razumijevanje simbola te njegove nauke semiologije. Apstraktnim mišljenjem definiramo mogućnost razmišljanja u konceptualnim terminima. Apstraktna logika ne poznaje 'konkretnu' granicu te se u svom razvojnem procesu ne veže za materijalnost predmeta ili ideje, nego ideje predmeta ili ideje ideje. Recimo da razmišljamo o stolici dok ju gledamo. Konkretno, stolica je aranžirano drvo ili metal, plastika.. no idejno, ona je mjesto na kojem sjedimo. Tu ću samo na kratko spomenuti termin konceptualne metafore što proizlazi iz apstraktnog mišljenja, esencijom poetične inteligencije, a dublje ću o njoj govoriti u poglavlju o tome što je poezija. Apstraktno mišljenje nam dopušta da mi shvatimo

kako je ona mjesto na kojem sjedimo i nadalje, da je ona mjesto na kojem i drugi ljudi mogu sjediti, kojeg pas može izgristi, na kojoj možemo odložiti jaknu, a u najfinijem apstraktnom mišljenju stolica može biti dio neke instalacije – blokirati kvaku, a i zašto ne, biti dio umjetničke instalacije.

U tom će smislu ona u potpunosti stvoriti novo, simboličko značenje. Apstraktno je mišljenje dakle esencijalno za razumijevanje umjetnosti u smislu našeg proučavanja iste, pogotovo u smislu Novomedijskog pristupa.

O Društvenom

Kako bih bolje pojasnila, u tom bih kontekstu nastavila razmišljati o apstraktnoj misli u funkciji društva. Što znači koristiti se apstraktnim mišljenjem u društvenim situacijama, uže govoreći, 'umjetničkim' načinom razmišljanja? Prvo, kada bi procesuirali svijet samo apstraktnim mišljenjem, potpuno bi izgubili doticaj sa stvarnošću. Čovjeku je nužno imati i jedno i drugo.

Vjerujem da je ovaj rad rada produkt presjeka i preskoka konkretnog i apstraktnog mišljenja. Hodanjem kroz grad, prateći točke koje sam sama sebi na karti Zagreba zadala pa i skupljanje zemlje ili betona, asfalta, žbuke, granja i sl. na licu mjesta, u konačnici je rezultiralo drugom vrstom klasifikacije materijalnosti. One gdje žbuka nije samo žbuka, već u konkretnom smislu žbuka je skup minerala i elemenata, a u svojoj apstraktnoj priči, ona je omotač kuće, zgrade, stanova i ljudi koji unutar nje žive. Žbuka je entitet s ožiljcima, portret tog mjesta, moj trenutni spomenik te i te zvijezde koja nad njom upravo stoji. Upravo iz tih razloga, bitno mi je sagledati formu rada, kao pregršt apstraktnih misli čija je srž u bivanju unutar društva, društvenih struktura pa i arhitektonskih struktura koje su rezultat društvenih potreba. Suvenir (naziv za

organske djelove instalacije) tih lokacija, a nazivam ih suvenirima ne da bi ih trivijalizirala, već ponajbliže označila njihovu prirodu unutar rada, a to je memorijska priroda ili blaže rečeno, podsjetnika na mikro putovanje unutar meni nepoznatog djela grada.

Zaključno, iako mislim da je metoda rada (izračunavanje pozicije zvijezde u odnosu na Zemljanu lokaciju) široko primijenjiva i fleksibilna te ne ovisi o fiksnim materijalnim uvjetima (ni gradu), njezina je specifičnost baš u tome što pokušava korelirati određene fizičke pozicije – svemirsko tijelo i naše tijelo, te svemirsku lokaciju sa zemaljskom, gradskom lokacijom. Otkrivati te paralele bilo mi je, baš zbog prividnog sraza, posebno zanimljivo i imaginativno me izazvalo na stvaranje odgovora kroz više medija. Okosnica kozmičko – gradskog smjera otvara nove prostore, ali možda bolje rečeno nove načine shvaćanja grada i njegove društvene uloge, te vanjskog, dalekog svemira i njegove uloge unutar grada koje ponovo, bez apstraktnog mišljenja, ne bi mogli pojmiti.

O Duhovnom

PAZI. ČEKAJ ME. ČEKAJ ME LUANA. ČEKAM. NISAM ZNALA DA JE NULA OBLIK VJETRA. JER ZERO JE TALIJANSKI ZA ZEFIRA, A ZEFIR JE BOG ISTOČNOG VJETRA. SUNYAMA. ALI NISAM REKLA JOŠ NEŠTO. PONEKADA KADA MI JE JAKO TEŠKO PRIČAM S DUHOM VJETRA. SPIRITO DEL VENTO. SPIRIT MI JE PUNO POMOGAO KADA SAM BILA MANJA. ČESTO SAM BILA SAMA I ODLAZILA NA BALKON BOŠA I DUGO GLEDALA U STAROG JAVORA PREKO OGRADE. GLEDALA SAM GA DO TE MJERE DA NISAM ZNALA KOLIKO JE SATI. A JOŠ UVIJEK NISAM ZNALA KOLIKO JE SATI. A JOŠ UVIJEK NISAM ZNALA NI HOĆE LI BITI SVE U REDU SA MNOM. ONDA SAM SKRENULA POGLED NA ZRAK. TADA MI SE PRVI PUT NASMIJEŠIO. ON UVIJEK ODGOVORI JEDNOM RIJEČJU.

LAKO. KAO VJETAR S ISTOKA, ZEFIR.
ZEFIR JE IZLAZAK. ISTOK DIMA,
PARAN. OPET VLAZAN, UGODAN,
TOPAO. ON JE MOJA RENESANSA.
IDUCI PUT KADA PRODJE, VRATIT CE
SE LATINSKI.

Volim Zvijezde. Mislim da u tome nisam sama. Poznata je činjenica ljudskog interesa i zaljubljenosti u Noćno Nebo koja prožima književnike, filmaše, znanstvenike pa i sve ljude drugih zanimanja koji naprosto vole gledati nebo. Osim svoje prve, romantične verzije objašnjenja koje svi ističu kao 'lijepim', Zvijezde i Konstelacije, nama vidljivih tek 88 golim okom, do nedavnog izuma kompasa te GPS-ova, kamera i satelita, služile su kao generalni orijentir. U širem smislu riječi, prvim su civilizacijama zvijezde služile kao relacijski i posljedično, duhovni pojam. Ne samo da su nam otkrivale da se Zemlja okreće pa dobivamo izmjenu godišnjih doba, već se i zbog tog saznanja kao ljudi možemo organizirati, a prvim je poljoprivrednim koracima bilo od izrazite važnosti vremenska organizacija i plan. Prehraniti se znači preživjeti, i Život sam. Nije čudno da se u tom slučaju Zvijezde smatraju vrstom božanstva, a u Konstelacijama vidimo oblike koje nalikuju na ljude, životinje, biljke, predmete...

Osobno polazište o duhovnoj dimenziji odnosa sa Zvijezdama je za mene u nekoj drugoj afekciji. Oduvijek sam Noćno Nebo isčitavala kao trenutak tišine u meni. Promatranje poznatog rasporeda točkaste svjetlosti je u meni uvijek gajilo vrstu pripadnosti mjestu na kojem jesam i u

kojem bivam. Kao da me baš te zvijezde gledaju otkad znam za sebe i iako im ništa ne dugujem, voljela bih. Duhovni je prostor unutar mene tvrdoglavo perzistentan na upostavljanju veze s Njima. Svjesna sam da je za svakoga odnos potpuno drugačiji i mislim da je ovaj rad u konačnici samo jedna verzija tog milijunskog odnosa. Baš se zbog toga trudim identificirati s mjestima koje sam obišla te sa svakim stvoriti zaseban odnos. Približiti se jeziku mjesta je za mene ne samo riječ i rečenica koja prepričava događaj bivanja, već i slika i zvukovi i pokreti i susreti što su iz njega proizašli.

Zbog toga se ovaj rad čini prirodnim stvoriti instalacijom koja u sebi sadrži različit dijapazon medijskih izraza.

O Prirodnom

Bobičasto. Vitamini minerali, kora
jezgre integralno integrirati,
tektonika priče je nešto drugačija,
geomorfna anamorfna masaža
kraljica. Osjetno bolje, da ti pravo
kažem.

Zvijezde su minerali i plazma. Čovjek je meso, krv i voda. Svemir je vakuum. Sve što je materija je strogo klasificirano i numerirano mnogobrojnim biološkim, kemijskim i fizičkim nazivima. Prirodne znanosti (prirodoslovlje) su znanosti koje se bave živom i neživom prirodom, opisuju i pokušavaju ih objasniti. Tradicionalna područja prirodnih znanosti – fizika, kemija, biologija i geologija – još i danas obilježavaju opću široko rasprostranjenu predodžbu o prirodnim znanostima. Danas je, međutim, pojam *prirodnih znanosti* značajno proširen. Primjer takvog širenja ovih znanosti je astronomija koja se od svoje povijesne uloge astrologije razvila u suvremenu prirodnu znanost. Prema tradicionalnom shvaćanju, obrnuto od *prirodnih znanosti* smatrane su *duhovne znanosti*, odnosno ono, što se danas prema suvremenom razumijevanju pojma nazivaju humanističkim znanostima. Ova podjela znanosti na dvije osnovne velike kategorije danas uglavnom više nema stvarnu podlogu.

Otvoriti pojam prirodnog unutar shvaćanja rada je u ovom slučaju nužno jer prirodnim ga načinom, a i prirodnim materijalima gradim. Idejno, želja mi je stvoriti rad koji će u prirodnom okruženju moći funkcionirati u sintezi s Živim Svijetom, u duhu takvog nastajanja. Tako se

odlučujem na skupljanje zemlje, krede, žbuke, granja, kamenja i sličnog. Pridajem im u Prirodnom smislu noseći značaj instalacije, jer u tom smislu i prate glavnu misao rada – povezanost s Prirodnim, od porijekla do emotivne, spomenute apstraktne veze koju stvaram s Prirodnim unutar Sebe.

A desiring mind seeks infinity, and finds it today in a proliferation of signals: electromagnetic waves beaming down from the skies, fiber-optic cables emerging from the seas, copper wires woven across the continents. The earthly envelope of land, air and ocean – the realm of organic life, or biosphere – is doubled by a second skin of electronically mediated thought: the noosphere. It's a vast, pulsating machine: a coded universe grown complex beyond our grasp, yet connected at every pulse to the microscopic mesh of nerve cells in our flesh.

Such is the contemporary circuit of communication. Its existence raises two basic questions. What will be the destiny of this intangible planetary skin? And how does it unfold in our own bodies?

Picture yourself long ago, as a child, discovering the pairs of terrestrial and celestial globes that are found in the museums of the old European sovereigns. The room is inexplicably empty, and you, the child, chance on the twin rotating spheres with their intricate designs, clasped in heavy armatures of wood and brass. One of them sketches the contours of land and sea in meticulous detail, while the other paints extravagant fantasies over a map of the stars. But what is the relation between the continents and the constellations? Why give such rigorously equal weight to fact and imagination? What has the lion, the crab, the archer, the serpent, to do with the compass or the colonies? And why would the sovereign have wavered between the two?

Seen from the child's perspective, the terrestrial and celestial globes mark the split between a physical science of the territory and a free-floating realm of the imagination. The precisely drawn lines of latitude and longitude speak of exploration and conquest, of industry and trade; while the mythical figures of the celestial globe beckon elsewhere, toward mysterious constellations of universes. It was here, you might imagine, in this very room, that the geometric cartographer parted ways with the mystical astrologer. But wasn't it also here that the highest task of the artist first emerged: that of giving form to the heavens, of rearranging the stars above our heads?

Brian Holmes / *Guattari's Schizoanalytic Cartographies*

insert iz videa

i onda isrcrtam sazvježđe kojeg je ta zvijezda dio na mapu grada Zagreba

Što sam ja?

Jednom mi je Stari Prijatelj rekao koji sam element. Koji sam? On je studirao prvo politiku, kao mali, a onda kemiju, kao veliki. Ti si Selenij jer selenij mijenja boje i svašta mu se dešava.

Ja sam čovjek, ali u ovom sam diplomskom radu 'ja' točka na Zemlji. Iako živim u Sebi, živim i na Nečemu. Osim što Živim, ja mislim, a te misli imaju Svoj Život. Ja mogu biti led, stol, pas, ptica, drvo, opasno ili blago, gorko ili valovito. Ja ima teksturu, oblik, miris, ali najbitnije, Ja imam naum i želju. Ja znam za Sebe. U psihoterapiji se Ego smatra sve s čim možemo identificirati razumne stvari, on je suprotno od strasti. Građenje takvog stava mogu čitati dvojbeno. U jednom smislu, imati zdrav ego znači biti osoba povezana sa svojim izrazima i potrebama ili bolje rečeno emocionalno uravnotežena osoba. Kreativno izražavanje doduše nije usko vezano uz emotivnu ravnotežu. Ponekada je stvaranje svojevrsno olakšavanje od nekih emotivnih stanja. Nije rijetka misao, da se umjetnost često veže uz vrstu emotivnog usmjerenja – katalizatora za procesuiranje osobnih događaja. U procesu kataliziranja, moguće su razne vrste preobrazbi ideja, i zašto ne, umjetnost može biti vrsta fizičkog mišljenja.

Ali tu je i pitanje nastalog. Tko to čini, otkud dolazi? Kakvu ulogu ima ego u kontekstu nastalog rada? Moje pitanje ne pokušava izbjeći i odvojiti rad od osobnosti, već ga slijedom povezati s istim, izbjegavajući samodopadnost i skrećući pažnju na stvaralački diskurz unutar same Sebe.

Ne mogu odrediti u kojem je trenutku ovaj rad nastao, mogu samo razumijeti da je skup osobnih interesa oblikovao djela koja iz mene proizlaze. Da se zbog istih odlučujem proučavati teme nevezane direktno s medijima, pokušavajući naći način kojim bi se mogle susresti. I tim se smjerom nastojim voditi ističući osnovne 'spojeve' rada : astronomiju, astrognoziju, geografiju, tijelo, zvuk, jezik i tekst.

Language communicates the linguistic being of things. The clearest manifestation of this being, however, is language itself. The answer to the question “*What* does language communicate?” is therefore “All language communicates itself.” The language of this lamp, for example, communicates not the lamp (for the mental being of the lamp, insofar as it is *communicable*, is by no means the lamp itself) but the language-lamp, the lamp in communication, the lamp in expression. For in language the situation is this: *the linguistic being of all things is their language*. The understanding of linguistic theory depends on giving this proposition a clarity that annihilates even the appearance of tautology. This proposition is untautological, for it means, “That which in a mental entity is communicable is its language.” On this “is” (equivalent to “is immediately”) everything depends. [...] Or, more precisely, that all language communicates itself *in* itself.

Walter Benjamin / On Language as Such / *Walter Benjamin: Selected Writings, Vol. 1, 1913-1926*

Što su zvijezde?

24.12.2015. Pula, Vega, Alpha Lyra

ŠTO?

Što je to zvijezda?

Zvijezda je jedan daleko.

Ali nije dugačko.

Zvijezda je vruća plazma.

Izgorjeva.sagorjeva

Progovara.

Koža u snu.

Zvijezda je nebesko tijelo sačinjeno od uglavnom vodika.

Astronomija ili zvjezdoznanstvo (grč. *ἀστρονομία*: zvjezdoznanstvo) je znanost o nebeskim tijelima i pojavama u svemiru te o njegovu ustroju; jedna od najstarijih ljudskih djelatnosti. Astronomija se razvila iz praktičnih potreba i zadržala je i dalje taj svoj praktični značaj (izrada kalendara, određivanje točnog vremena, točnog položaja, orijentacija pri putovanju, osobito na moru i u zraku). Izvanredno dug razvoj astronomije kao egzaktne prirodne znanosti, niz otkrića i uspjesi što ih je postizala u ispravnom tumačenju prirodnih pojava omogućili su da se pravilno ocijeni njezina uloga pri upoznavanju svijeta koji nas okružuje. Zato se rezultati njezinih istraživanja mogu upotrijebiti kao oslonac znanstvenom, naprednom nazoru o svijetu u borbi protiv neznanstvenih shvaćanja. Astronomija se bavi opažanjem i objašnjavanjem pojava izvan Zemlje i njezine atmosfere.²

Proučava porijeklo, razvoj, fizička i kemijska svojstva nebeskih tijela: zvijezda, zvjezdanih sustava, planeta, crnih rupa i drugih objekata u svemiru, kao i procesa koji se događaju u njima.

² "Hrvatska enciklopedija", Leksikografski zavod Miroslav Krleža, www.enciklopedija.hr, 2014.

Izbrojati koliko puta sam pogledala u Noćno nebo kao u Veliki Jezik Slika konstantna je mentalna igra. Vjerujem da igra brojanja zvijezda nije samo meni interesantno polazište za mnoga druga misaona lutanja. Gdje su zvijezde? Koliko ih je? Hoćemo li ikada doći do njih? I naravno, što smo mi, na ovom malenom planetu Sunčevog sustava u odnosu? Sjećam se trenutka kada sam kao osmogodišnjakinja shvatila da je Sunce zvijezda. I to 4,500,000,000 bilijuna stara zvijezda. Možda je to jedan od prvih trenutaka kada sam shvatila da ta brojka jedva staje u moje shvaćanje i prvi put da sam se zapitala, što je moj vijek u odnosu na Sunčev vijek? U ogledu na ovaj rad, povukla bih figurativnu okosnicu na pitanje kojem trenutno i još uvijek pokušavam naći odgovor ili bolje rečeno odnos :

Zemlja – Tijelo (čovjek) – Zvijezda (svemir).

Kako bih se jezgrovitije prihvatila tog odnosa, krećem proučavati povijest konstelacijske kartografije ili atlasa. Dovoljno interesantno je spomenuti da su prve karte bile karte Neba, a ne Zemlje. Prve oznake točaka potječu iz 16500. pr. Kr. pronađene su na zidovima spilja Lascaux, a pokazuju dijelove noćnog neba, uključujući tri najsajnije zvijezde Vega, Deneb i Altair (ljetni

trokutni asterizam) te također zvijezde Plejada. Cuevas de El Castillo u Španjolskoj sadrži točkastu kartu konstelacije Corona Borealis koja potječe iz 12000. pr. Kr.

Astrognozija (od starogrč. *ἀστήρ*: zvijezda i *γνώσις*: znanje) je grana astronomije koja se bavi prepoznavanjem zvijezda i zvijezda te drugih nebeskih tijela na nebu, orijentacijom s pomoću zvijezda, a i vještina u uočavanju odabranih tijela (dvojnih zvijezda, maglica, zvjezdanih skupina i drugog). Bez prepoznavanja geometrijskog rasporeda zvijezda i jačine njihove svjetlosti nemoguće je orijentirati se i otkriti išta novo na nebu, primjerice komet ili novu zvijezdu. Astrognozija je isto poznavanje položaja Mjeseca, obzora ili horizonta, zenita, nebeskoga pola, ekliptike i drugo. U astrognoziji kao pomagala služe nebeski globusi, zvjezdani atlas i karte neba. Primjenjuje se u amaterskoj astronomiji, školskoj

astronomskoj naobrazbi, pomorskoj navigaciji i drugo. Nekad se primjenjivala i za određivanje noćnih sati. ³

³ Vladis Vujnović : "Astronomija", Školska knjiga, 1989.

Mirogoj - Alfa Herculis / sazvežđe Herkula

Što je Zemlja?

27.12.2015. 14:06 Rijeka, Deneb Adige, Alpha Cygnus

DRDO OD BETONA

Nisam najbolje raspolagala
vremenom. Veceras sam, bez
suzdrzavanja, za vrijeme prve
nocne kise prohodala. Trava je
skakljala planine, ali smijala se
kroz nas. Ovaj grad mi je
poznat. Ne vidim sto točno na
njemu pise, tise. Tise budi. Da
cujemo po cemu hodamo.

svijet samo metalni

svijet samo plinoviti

svijet samo drveni

svijet samo oblacni

samo samo

stalno samo

samo jedno

od svega jedno

od svega samo jedno

Geografija (grč. γεωγραφία), znanost koja proučava prostornu stvarnost Zemljine površine. Naziv potječe iz klasične starine, a upućuje na prvotno značenje geografije, pa je prema tome nastala i riječ zemljopis. Najprihvatljivija definicija geografije bila bi da je to znanost koja proučava međuovisnost utjecaja prirodnih i društvenih procesa, uzročno objašnjavajući i niz pojava na Zemlji.⁴

Identificirati se s važnošću Zemlje smatram prvim korakom prema poštovanju svega što poznajem. Zemlja predstavlja u ovom radu ono što njeno značenje predstavlja nama svaki dan: bazu, osnovu, podlogu i utočište. Cesta u ovom radu nije prljava, već puna svih onih čestica koje se nalaze i u našem tijelu, tako da su i asfalt i bitumen i cigla i beton – osnove i domovi rada. Zemlja gleda, čuči, sluša. Ona progovara kroz naše korake, plesove, jezike. Zemljanost –

⁴ Ružica Lončar, Tomislav Ševo, *Geografija 1: udžbenik za prvi razred srednjih strukovnih škola*, 1. izd., Alfa d.d., Zagreb, 2014.

Sazdanost. Takvom bih analogijom pokušala objasniti princip stvaranja rada. Pristupiti svakom materijalnom elementu rada kao bitnim, kao osnovnim i esencijalnim. Elementarna terminologija omogućava da se i kamenu i grani, i papiru i svjetlu, prida koncepcijska težina, koja unutar same svoje terminologije daje radu svoju logiku, red i shemu djelovanja / bivanja. Tako nastaje magma misli, hod lave, kalcit dodira, mineralni razgovor, plamena tišina, orkanska ležanja, kišne frekvencije, oblačne kose, stakleni komplimenti, talasni mimohodi.. ili jezični recepti paralelnih kognicija. Vrsta jezika 'senzualne' Svijesti.

Što je Poezija?

STAJ

POTPUNI TESKI SJAJ ODBLJESKA OSTAVLJA TRAG. KAO KOSA
KOMETA. DALEKO DALEKO. NEMA PRITISKA NEGO PUTUJE
RAVNO KAO ZEBRINA PRUGA, ALI VERTIKALNO, DOK NE
PROBIJE TRI SLOJA ZRAKA. CETVRTI PUT JE KEMIJSKI
NEMOGUĆ I VRUĆI OD ICEGA IKADA IZMISLJENOG, ERUPTIVAN
I KONZISTENTAN U SVOJOJ NARAVI, ODMICE OD SEBE SVE
VREMENSKE PRILIKE OSIM JEDNE: ZVUKA.

Poezija (prema grčkom "ποίησις", poiesis, "stvaranje") ili pjesništvo je umjetnost koja se zasniva na izražajnim mogućnostima jezika.

U suvremenoj teoriji ovaj pojam označava stvaralačku energiju uopće, ili umjetnički žar posebno, ili lijepu književnost u cjelini ili književnu vrstu (za razliku od proze), kao lingvistički izraz u vezanim ili nevezanim oblicima. Iako je poeziju teško definirati, ona se ipak pokušava odrediti kao „konkretni izraz ljudskog duha u umjetnički osjećajnom i ritmičkom jeziku.“⁵

Preko ritma, govornih figura i rima, poezija djeluje na imaginaciju čovjeka i njegove osjećaje, ali i na čitavu svijest, sadržavajući u sebi trenutke estetskog doživljavanja, pouke i spoznaje. Uspjela poetska tvorevina je kondenzat osobnog iskustva, zajedničkog stanja, doživljaja, atmosfere, uvida – komunicira s osjećajima i pruža spoznaju. Prema Schopenhaueru vrhunska poezija „ne izražava pojave, već bit pojava.“ Materijal poezije je jezik, nešto što već ima smisao, značenje i izravnu komunikativnu funkciju. Osnovna osobina poezije je ritam koji se ne smije uzeti kao

⁵ *Opća enciklopedija JLZ-a*, svezak 6 Nih-Ras, Zagreb 1980.

shematska slogovna podjela, jer pored ovog konvencionalnog racionalnog ritma, postoji dublji trajni ritam pjesnikova jezika: imaginativna struktura kojoj nije bitno je li rečenica u uobičajenim mjerljivim jedinicama. Formalno je glavna odlika poezije poseban sklad i smještaj samoglasnika i suglasnika, naglašenih i nenaglašenih slogova cezura i ritma te uopće vanjskog sazvučja riječi i rečenice; vezanog i slobodnog stiha. Njen dublji smisao je u imaginativnosti, stvaranju dojmova, zajedničkoj odlici ukupnog umjetničkog izražavanja.

Podrijetlo poezije je prema nekim današnjim gledištima vezano uz osnovne ljudske djelatnosti. U svojem praobluku i izvornom stadiju ona je odraz uzvišene duhovnosti i neodvojiva je od glazbe i plesa. Prvobitno grčko ime za pjesnika je pjevač, a tek kasnije stvaratelj. U drugom stadiju našla je suvisliji izraz u spjevovima kao što su stare Vede, Gilgameš, psalmi, kao i pjesme starih Egipćana, Kineza te ostalih naroda, osobito afričkih i australskih domorodaca, što jasno govori o religijskoj naravi poezije. Od zazivača i šamana s vremenom nastao je pjesnik književnik,

a iz poetskih oblika uobličili su se novi rodovi kao što su pripovjetka i roman. Poezija se tako kretala od obrednih do svjetovnih formi.

No meni je poezija nešto. Nešto prije početaka jezika. Zamišljam da je poezija postojala i prije ljudi, da je poezija dio elementarne senzualne Svijesti Zemlje. Da se iz svega može pročitati jedna pjesma, i da se pjesma nalazi u svemu što nas okružuje. S tog stajališta odlučujem 'čitati' iz prirode koja me okružuje. Tada i grad može imati svoju poetičnu prirodu, skupa sa svojim stanovnicima. Unutar sebe tvrdoglavo razlikujem poetičnu Svijest.

Poetry developed initially as an oral tradition; this is indisputable. Poets passed on stories, longer narratives, in spoken form—partly as a means of remembering, partly as a means of dispersal, a way to share what, before paper, pen, or computer, was hitherto unmemorable, unsharable. And to this day, what separates poetry from other written forms is its attention to sonic value—the sound of the words in our mouths, the softness or hardness that shapes a syllable, the way the sound of a word parallels, or does not parallel, the meaning it tries to convey. This is not to say that other forms of writing do not value sound, but rather that poetry is often a privileging of sonic value over meaning. But to say that this is the sole difference between the forms is to make poetics reducible to their oral tradition alone, and this is not the case, especially for many 20th-21st century schools of poetry, including but not limited to the language poets, the objectivists, the black mountain school, even the modernists. Poetry is also different from prose in that it takes a shape on the page that is not overdetermined or prescribed by the page itself: poems have a texturology and textuality other than the arranged form of paragraph, the indentation the page forces on language. Poems are made as much of silence as they are of sound. And sometimes the silence that a white space conjures—in enjambment, in extended stanza break, in indentation and caesura—is not reducible to the silence of a reader’s breath, a pause between words. Sometimes silence can only be rendered in this white space. And sometimes the poem’s shape and texture cannot (or, more truthfully, should not) be rendered orally at all. Think, for instance, of all that is lost in a reading of ee cummings. In his poem, “somewhere i have never travelled, gladly beyond,” spacing and punctuation is deconstructed in a way that I find hard to even consider corresponding to orality. How does one—even the most skillful of readers—read (not show) a poem without capitalization? How to adequately render it without marring that smallness, that softness—even that humility and subversion?

[On the Violence of Voice: \(Re\)Imagining Poetry Readings](#) / *TAB: The Journal of Poetry & Poetics*

Što ih povezuje?

tako prozirni. PVC, Mjesec^{*} kamen, Staklo,
folija^{*} za porce. Voda^{*} ponajprije^{*}, pa Zrak pa
prostor[†] između^{*} stvari. Miris^{††} Misli.

NEKA VRSTA CEKANJA DA SE NIŠTA NE DESI.

So a random set of meanings has softly gathered around the word the way lint collects. The mind does that.

William Gass / On Being Blue

Jezik povezuje sve segmente rada. Razvojno i nenamjerno se jezik, poput mekane materije, uvlači u pore namjere i cilja rada. U procesu je, igrom događaja, tekst stigao zadnji. U nekom smislu, kratke novele/poezije koje su tom prilikom nastale preuzele su noseću funkciju i na neki način oživjele i redefinirale cijelokupno značenje, dovodeći ga u razinu veće razumljivosti i dostupnosti. Riječi su ovom radu i simbolično prenesenog značenja, što dovodi u dijalog Stvarno i Nestvarno unutar rada. Prisjetivši se izvornog nauma, obveza mi je spomenuti semiotiku i mitologiju konstelacijskih figura. Svaka je konstelacija imenovana po priči ili mitološkom liku/životinji/predmetu kojoj nalikuje. S te pozicije mi je bitno dovesti u pitanje korijen antičkog mita sa suvremenom mitologijom i postaviti još nekoliko pitanja:

Što je suvremeni mit, na koji način se održava te koja je uloga priče danas?

Jezik je komunikacijski sustav sastavljen od znakova i pravila koji se koristi za međusobnu komunikaciju i razmjenu značenja. Sastoji se od riječi, gramatičkih pravila, zatim tonaliteta kojim se izgovaraju te riječi (naglasci) - tj. auditivne komponente jezika (koju možemo percipirati i preko telefona) te ponekad, vizualne komponente jezika - gesta, stava i pokreta koji dopunjuju rečenu informaciju.

Pojam jezika označava tri osnovna pojma:

- a) specifičan jezik koji koristi određeni narod ili grupa govornika
- b) skup naziva (nomenklatura), odnosno instrument za imenovanje objekata koji postoje u svijetu oko nas
- c) oruđe za izražavanje misli unutar naših glava⁶

⁶ Jezik : Uvod u istraživanje govora, Edward Sapir; preveo i komentarima popratio Ranko Matasović, Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2013.

[T]he complete dissolution of any alleged truth content of language, and the realization that this content is nothing but a sort of phantasmagoria of the spirit. Moreover, from this standpoint, not only myth, art, and language, but even theoretical knowledge itself becomes a phantasmagoria; for even knowledge can never reproduce the true nature of things as they are, but must frame their essence in “concepts.” But what are concepts save formulations and creations of thought, which, instead of giving us the true forms of objects, show us rather the forms of thought itself? Consequently, all schemata which science evolves in order to classify, organize, and summarize the phenomena of the real world turn out to be nothing but arbitrary schemes—airy fabrics of the mind, which express not the nature of things, but the nature of the mind. So knowledge, as well as myth, language, and art, has been reduced to a kind of fiction—to a fiction that recommends itself by its usefulness, but must not be measured by any strict standard of truth, if it is not to melt away into nothingness.

Ernst Cassirer / *Language and Myth*

insert iz videa

jedna na Jordanovcu,

Zvuk je ljudska percepcija nestalnih podražaja nastalih kao posljedica promjene razine tlaka koja se širi elastičnim medijem u kojeg je uronjen opažač (slušatelj). Te promjene tlaka nastaju zbog titranja molekula medija (zrak, voda...) koje su zbog vanjskog utjecaja (sile) izbačene iz ravnotežnog položaja. Zvuk se širi zbog elastične veze među molekulama medija. U plinovima i tekućinama valovi zvuka su isključivo longitudinalni (tj. šire se u istom pravcu u kojem se gibaju čestice medija pri titranju), dok u čvrstim tijelima valovi mogu biti također transverzalni, tj. čestice medija mogu titrati i okomito na pravac širenja vala. Zvuk se ne može širiti kroz vakuum.⁷

⁷ Velimir Telebaković, Zvuk, Beograd, Rad, 1957.

When you sit in silence long enough, you learn that silence has a motion. It glides over you without shape or form, exactly like water. Its color is silver. And silence has a sound you hear only after hours of wading inside it. The sound is soft, like flute notes rising up, like the words of glass speaking. Then there comes a point when you must shatter the blindness of its words, the blindness of its light.

Anne Spollen / *The Shape of Water*

OVO JE VODA

Nebo je plavilo. Cmilo. Stajala sam nasuprot Druge vode. Oko mene okruženje Bijele vode. Bijele stijene, grbovite, gromolike. SVE STO SAM ZNALA SAZDALO SE U VERTIKALNE POKRETE. Sastanak s vjetrom, možda. Koliko god razmišljala o njemu, stalan je. Ne mijenja se ni najmanje i zanosi me, a ja

*smanjujem pokretljivost ledom. Kockam se. Suhi me oblak vidi,
nisam se saknila. Ma nije li svejedno ako lebdis?*

Izazov je napisati dobar tekst, ali je još veći izazov izgovoriti ga, a najveći možda, otpjevati ga. Usmena predaja nije najpopularniji medij danas, no meni se učinio dobrim pokušajem oživljavanja mjesta na kojima sam bivala, kao i pokušaj da se na taj način uspostavi komunikacija s lokacijom i osvijesti bivanje u trenutačnosti Zemljine rotacije.

Word is thread and the thread is language.

Non-linear body.

A line associated to other lines.

A word once written risks becoming linear,
but word and thread exist on another dimensional
plane.

Vibratory forms in space and in time.

Acts of union and separation.

Cecilia Vicuña / Word & thread

Upotreba i uloga fonta u tekstu : umni naglasci i recitacija

Različite fontove biram zbog pokušaja da se tekstovi, osim sadržajno, i vizualno razdjele u zasebne mikro-cjeline. Želja mi je bilo poigrati se sa riječima kao zasebnim entitetima te ih u tom vidu oživjeti ne samo na papiru, već i u obliku dijapozitiva ili projekcije. Svaki je odlomak (ili rečenica) nastao u odvojenim uvjetima, različitog dana, sata i zvijezde. Nadnevak je jedina tekstualna napomena koja nam govori gdje je tekst napisan, u koliko sati i pod kojom zvijezdom i sazvežđem.

Font u unutarnjem čitanju inducira ton i karakter, dok je meni osobno lakše naglas čitati tekstove, prisjetiti se pisanja istih te stanja uma, radi vizualnog pamćenja. Font mi pomaže razaznati koji je ulomak koji, te kojem 'zvjezdanom' razdoblju pripada. Smatram ga živim i dovoljno fleksibilnim preuzeti različita obilčja, boje i smjerove. Kako na papiru tako i u prostoru.

The Text is plural. Which is not simply to say that it has several meanings, but that it accomplishes the very plural of meaning: an irreducible (and not merely an acceptable) plural. The Text is not a co-existence of meanings but a passage, an overcrossing; thus it answers not to an interpretation, even a liberal one, but to an explosion, a dissemination. The plural of the Text depends, that is, not on the ambiguity of its contents but on what might be called the stereographic plurality of its weave of signifiers (etymologically, the text is a tissue, a woven fabric). The reader of the Text may be compared to someone at a loose end (someone slackened off from any imaginary); this passably empty subject strolls – it is what happened to the author of these lines, then it was that he had a vivid idea of the Text – on the side of a valley, a oued flowing down below (oued is there to bear witness to a certain feeling of unfamiliarity); what he perceives is multiple, irreducible, coming from a disconnected, heterogeneous variety of substances and perspectives: lights, colours, vegetation, heat, air, slender explosions of noises, scant cries of birds, children's voices from over on the other side, passages, gestures, clothes of inhabitants near or far away.

All these incidents are half identifiable: they come from codes which are known but their combination is unique, founds the stroll in a difference repeatable only as difference. So the Text: it can be it only in its difference (which does not mean its individuality), its reading is semelfactive (this rendering illusory any inductive-deductive science of texts – no ‘grammar’ of the text) and nevertheless woven entirely with citations, references, echoes, cultural languages (what language is not?), antecedent or contemporary, which cut across it through and through in a vast stereophony. The intertextual in which every text is held, it itself being the text-between of another text, is not to be confused with some origin of the text: to try to find the ‘sources’, the ‘influences’ of a work, is to fall in with the myth of filiation; the citations which go to make up a text are anonymous, untraceable, and yet already read: they are quotations without inverted commas.

Roland Barthes / *From Work to Text*

Na koji način?

Od biosfere do cementne strukture : pristup gradu kao kozmičkom otisku

Nastanak grada obilježeno je određenim geografskim svojstvima, odnosno, grad nastaje povijesno gdje civilizacija pronalazi svoje osnovne životne resurse: hranu, vodu i najmanju mogućnost ekološke katastrofe koja će omogućiti mirno mjesto za biološko razmnožavanje. U slučajevima gradova nastalih u zadnje tisućljeće, ekonomske i kulturne raznolikosti također. Tema je ovog diplomskog rada, medijski pristup analizi određenih okolnosti pod kojim grad nastaje, te mogućnost korelacije svemirskih tijela, konstelacija i zvijezda s gradskim strukturama i ljudima koji u njima žive.

Početne točka takvom razmišljanju jest Babilonski princip gradnje, usko povezanim s konstelacijama ili nedavno iskovanim terminom - astrogeografija. Po dérive-u, ili psihogeografiji,

sudionik prepušta svoju svijest u tok nasumičnom vođenju po gradskim punktovima, mjestima što nemaju primarnu svjesnu (radnu ili izvršnu) funkciju, već je ruta samim time određena suptilnim estetskim konturama urbane arhitekture. Fokus je samog derive-a, emocionalni doživljaj određenog mjesta kroz kojeg putnik osjećajno te posljedično osjetilno ulazi u doživljaj suvremenu geografiju i topografiju. Pristup je u samoj naravi, subverzivni čin propitivanja i odmaka od naprednog kapitalističkog sistema kroz istraživanje šireg dijapazona mogućnosti kretanja prostorom. Cilj je deriva, a i ovog rada, autentični doživljaj okolice obojan okolnostima, ljudima i situacijama unutar istog.

Astrogeografija u ovom slučaju predstavlja odrednice mjesta lutanja – zvijezde pod kojom se trenutno nalazimo. Prva faza istraživanja jest lociranje trenutnog mjesta i odgovarajuće zvijezde kao i konstelacije kojoj pripada što otvara nekolicinu drugih referentnih točaka. Računanje

trenutne zvijezde vršim internetskim softverom astronoma s posebnim interesom za fiksne zvijezde.⁸

⁸ <http://www.pathguy.com/whatstar.htm>

Kada?

SAMO JEDAN CAS. TAKO JE REKAO. NIJE TRAJALO NI SAT VREMENA, NI NIŠTA SLIČNO. TRAJALO JE SADA. U TOJ VREMEPLOVNOJ BUCI, TESKO MI JE BILO SKUPITI OSTATKE BILJNIH BICA U SOBI. TUGOVALA SAM DANIMA, I ONI ISTO. DALJINA SE OSJEĆA NA MISE NA POVRSINI VODE. NA RUBU VODE VODILA SAM SAMA SVOJ PUTOVANJE, NEDOSTAJALE SU MI RUKA NA DNU ZEMLJE. NA TLU MISLIM. POPILA SAM TAJ POLJUBAC. POTPUNO ME UGRABILO, ALI TOLIKO. TOLIKO; PADA KAO DA JE GOLO UHO MOŽE CUTI.

insert iz videa

čtvrta u draškovićevoj 48

Danas sam pročitala
da svermir mirise na
rum i ima okus po
malinama.

Astronauti kazu da je
miris svemira „ugodan
miris metala“.

Prvi sastanak sa zvjездом i njenom Zemljanom lokacijom se desio 1.12.2014. u Ulici Kraljice Jelene u Zagrebu. Preko tog je mjesta u 19:43 prolazila Scheat, u sazvežđu Pegaza. Od tog sam datuma u neredovitim terminima do trenutka pisanja ovog rada prošla 30tak lokacija u raznim 'medijskim' oblicima: na većini sam ovih mjesta napisala tekstualne inserte, prisutne na početku svakog pitanja ovog rada. U ostalim slučajevima sam snimila nekoliko kadrova mjesta, ponekada nešto otpjevala ili samo skupila neki predmet ili prah. Zbog zemljine rotacije, svakih tjedan dana se naša nebeska konfiguracija mijenja. Prepozajemo jesensko i proljetno nebo, te se prema tom kretanju volimo identificirati s linearnim poimanjem vremena. Kako bih si olakšala realizaciju rada, zadala sam si tjedne gabarite, u sklopu kojih bih obavljala istraživanja lokacija, obilaskе i dokumentacije / akcije.

Svi su tekstovi nastali od večernjih do noćnih sati. Htjela sam i unutar njegovog nastajanja, obilježiti noćno vrijeme i kao vrijeme 'gledanja u zvijezde'.

U recentnijim obilascima je većina sastanaka rezultiralo tekstovima, na kojima sam se odlučila zadržati i fokusirati, radi zaokruživanja procesne cjeline. Iako nisam od teksta krenula, posebna

mi je želja namiriti se s tekstualnim djelom preko ovog pisanog rada i u njemu pokriti sva pitanja vezana za rad i njegovu izvedbu. Otuda i potreba da svako poglavlje odgovara na jedno pitanje i/ili podpitanje srodne naravi.

Zašto?

H I P N O Z A

IMALA SAM JEDAN HIPNOTIČKI MOMENT. ONAJ TREN KADA JE NEŠTO TOLIKO NESNOSNO LIJEPO DA NE MOŽEŠ SKRENUTI POGLED. ZALIJEPiš SE NEMA VLADANJA. EGO NESTAJEŠ. OSTAJEŠ TU. PREDANA I ZAGLEDANA. SVE JE ČISTO. KANAL JE PROZIRAN.

Ponekada se u svojoj dnevnoj rutini, zapitam gdje sam. Po prirodi postavljam puno pitanja. Većina nema neki konkretan odgovor jer je produkt toka misli koji se rasipa na dnevnoj bazi. Ali tu postoji i druga vrsta pitanja : ona koja su nastala i sada nas malo muče ili bolje rečeno, ne možemo ih zaboraviti. Mene muči što ne mogu zamisliti fizikalnost vakuma. Ne znam što znači bivati u beztežinskom prostoru i ne znam kojim jezikom komuniciraju druga bića osim ljudi. Nedavna su istraživanja „dešifrirala“ komunikaciju biljaka putem bakterija koje putuju korovljem. Komunikacija je osnova života. Ako ljudi, životinje i biljke uspeavaju baratati sporazumnim signalima, zašto ne bi i kamenje, i takozvana anorganska kemija bila jednako zastupljen dio komunikacijskog kodeksa? Preuzimam izazov pokušaja uspostavljanja komunikacije s Kamenjem i tome posvećujem ovaj rad – kamenu u nebu zvanom Zvijezda, kamenu na kojem stojim zvanom Zemlja i svom ostalom kamenju različitih vrsta koje nije imalo priliku biti doživljeno kao ravnopravnim djelom sazdanosti i bivanja. Primam ovu temu u svoj modus shvaćanja, mišljenjem joj pridajući važnost svakodnevica dopuštajući da repetitivnim pokretima misli i tijela postane dio mog života te posljedično, dobije i sam svoj Život.

Zašto se Zemlja okreće?

Sunce, Zemlja i ostali planeti Sunčevog sustava su nastali prije otprilike 4.5 milijardi godina od oblaka plina koji se polako okretao. Pod utjecajem sile gravitacijskog privlačenja, taj oblak se sve više stezao i kako je postajao sve manji to se, zbog očuvanja momenta impulsa (moment impulsa=kružna količina gibanja=engl. angular momentum) okretao sve brže i brže. To je potpuno analogno situaciji u kojoj klizačica, kad radi piruetu, skuplja ruke i noge što bliže osi vrtnje i tako postiže sve veću i veću brzinu vrtnje.

Ta sve brža vrtnja je taj početni oblak prvo spljoštila, a zatim se on razbio na veliki središnji oblak od kojeg se formiralo Sunce, i male vanjske od kojih su se formirali planeti. U toj raspodjeli se originalni moment impulsa raspodijelio na manje dijelove i svaki je planet dobio svoj dio. Priča se onda nastavlja po istom receptu dalje: oblak od kojeg je nastala Zemlja se dalje stezao pod

utjecajem gravitacije i pritom, opet zbog očuvanja momenta impulsa, okretao sve brže i brže dok se sve nije ustalio na stanju koje imamo danas. Potvrda cijele te teorije o nastanku Sunčevog sustava iz jednog oblaka materije je i činjenica da se svi planeti okreću oko Sunca i oko svoje osi u istom smjeru (jedino Venera se okreće oko svoje osi obrnuto od ostalih planeta što je i potaklo neke egzotične teorije o njenom posebnom porijeklu).

Sada nam ostaje još objasniti otkud potječe originalni moment impulsa velikog oblaka tj. zašto se on uopće okreće. To možemo razumijeti pomoću statistike. Čitav je svemir nastao u Velikom prasku i vjeruje se da se taj početni "oblak" materije nije okretao tj. da je moment impulsa čitavog svemira jednak nuli. No onda, kad se taj oblak počeo, opet pod utjecajem gravitacije i malih nejednolikosti u njegovoj gustoći, raspodjeljivati na manje oblake od kojih su kasnije nastale galaksije, najvjerojatniji ishod te razdiobe je da svaki mali oblak dobije neki moment impulsa i to tako da ukupni zbroj ostane nula (neke se galaksije okreću u jednu, a neke u drugu stranu). Te

su momente impulsa onda "naslijedili" i oblaci od kojih su se formirale zvijezde i planetarni sustavi i stoga se sve u svemiru vrti.⁹

Nema ničeg sigurnijeg od izmjene dana i noći. Ponekad mi je Zemljina Rotacija veliko utočište: poznata nam je izreka da je 'sutra novi dan'. Rotacija daje priliku stvoriti lijekovite rečenice, događaje, navike i rutine. Sve što činim svakoga dana ritualno, ritualno jest zbog rotacije. U tom mi je vidu bitno stvoriti i noćni ritual, postupak koji performativno ponavljam u svakom traganju za novim mjestom i pričom. Svojevrsni parametar izvedbenog jezika, Zemljina rotacija je suradnik rada.

⁹ http://eskola.hfd.hr/fizika_svemira/pitanja/vrtnja_zemlje.html

Zašto zvijezde stoje?

**Zvijezde su
zvijezde.**

insert iz videa - kamen nađen na lokaciji

druga na Srebrenjaku

STO AKO SU SVI RUBOVI KROVA RUBOVI
SVEGA POZNATOG? SVJETLO JE PORUKA
KOJA JE ZAKASNILA NA PRVI SAT. S
ISPRIKOM ULAZI A JA JE PRIMAM.

Termin 'fiksna zvijezda' se prvoga puta u povijesti literature spominje u Abd al-Rahman al-Sufijevoj *Knjizi fiksnih zvijezda* 946. godine. Al-Sufi, perzijski je astronom, pripadnik muslimanskim sufistima, jedan od prvih arapskih proučavatelja noćnog neba. U toj je knjizi pomno opisano i iscrtano 80-tak konstelacija, saznanja o Zemljinom kretanju i njenom položaju u Mliječnoj stazi, te prve observacije drugih planeta i čak 1000 različitih primjena istih u sklopu odredbe vremena, navigacije i poljoprivrede, kao i mističnom djelu astrologije, molitve i izrade određenih sakralnih objekata. Kada kažemo da je zvijezda fiksna, današnja znanost o astrofizici daje odgovor o realnom kretanju vizualnim mjerenjem sa Zemlje: zvijezde su za razliku od planeta, užareno kamenje koje se kreće brzinom jedne minute u razdoblju od 5,426 Zemljanih godina. Dakle zvijezde su, koliko ih čovječanstvo poznaje, od vremena Babilona do današnjeg dana na prividno jednakom mjestu. Zemljina rotacija i izmjena godišnjih doba omogućuje upoznavanje s različitim konstelacijama: jedno mjesto može u različitim vremenskim razdobljima biti pod više različitih fiksnih zvijezda, i premda je sam termin 'fiksna zvijezda' netočan u znanstvenom vokabularu i dalje se upotrebljava zbog povijesnog konteksta.

U daljnjim opisima svog rada, nastojat ću naučiti jezik prostora između zvijezda i zemljine kore. S obzirom da osobno, često pričam s zvijezdama, ovaj će pisani dio rada biti pisana ekstenzija ili bilježenja istih. Za bilježenje koristim organske materijale sakupljene na „zvjezdanim“ mjestima Zagreba. Cilj je takvog bilježenja dobiti jezik materije, prozvoljan generator pokreta.

Zašto mi hodamo?

IZMEDJU SADA I ZAUVJEK, ODNOSIM SE NA TEBE. TI SE ODNOSIS
NA MENE I ONDA SE NOSIMO ZAJEDNO I TO JE TO. U BRDU OD
BETONA, KAMEN DO KAMENA, POSLAGANO POLAGANO, TVORIMO
NEKAKAV RED. U ZVUKU, U TEBI, U MENI, PONAUVISE U TABANIMA I
DLANOVIMA. TO SE ZOVE HOD. PONEKADA MOGU IMATI ODREDISTE,
PONEKADA NE. UGLAVNOM NE. OD KAMENA DO KAMENA, REGI.

Prije četiri milijuna godina hominidi, preci modernih ljudi, uspravili su se i počeli hodati na dvije noge. Zašto su to učinili? Hod na dvije noge iziskuje manju potrošnju energije nego na četiri. Kad su oslobodili ruke, naši su drevni preci mogli skupiti i više hrane. No, jedna od posljedica prilagodbe dvonožnom hodu jest da pripadnice vrste Homo sapiens imaju najopasniji porod od svih primata.

Svaki je korak za mene potvrda kretanju. Kretanja je pak, potvrda vremena i potencijalni sistem za poništiti vrijeme. Za mene je hodanje, terapija. Ne možda u klasičnom smislu riječi, ali ništa me kao hodanje ne može natjerati da bolje posložim misli. Vrijeme koje provedem hodajući, koristim za sve stvari koje nisam uspjela emotivno procesuirati tokom dana. Sjedenje se proglašava bolešću 21.og stoljeća, pa se tako i susrećem s novim terminom Walk and talk terapije za koju je nužno dvoje ljudi: govornik i slušatelj. Uloge se mogu mijenjati, ali samo dok se poštuje pravilo : slušatelj ne upada govorniku u riječ, već aktivno sluša. Na takavo hodanje krećem – ali moj partner je moja okolina. Takvu si vrstu slušanja zadajem i u takvom hodanju i šetnji pronalazim predmete, pjesme i priče.

*Hodati dok tražiš plijen, dok smatraš
sve neživo Živim, dolaženje u odlaženju,
u svom automatiku tijela imam više od 5
brzina. Jedna od tih je rikverc. Pomocu
rikverca baratam teskim osjecajima.*

bitni katapultni ritam natraga.

I kakve to ima veze s ovim radom?

Ništa u Svemiru ne miruje. Kretanje, razmišljanje, hodanje, čak i sjedenje dok se u našem tijelu odvijaju nebrojeni tjelesni procesi, ne mogu klasificirati potpuno pasivnim stanjem. U srastajućim se odnosima rad stvara i on sam po sebi, stvoren aktivnim prilikama, nije tvorevina koja miruje. Korak stvara ritam, što stvara pokret, što stvara akciju, što stvara novo mišljenje. Fizički, naša konstitucija stvorena je u dogovoru s gravitacijskom silom. Hodamo ponajprije, jer nemamo izbora. Lako nam je i prirodno priljubiti tlo. No ono što mene u tom smislu zanima je ideja blizine tla. Emotivna blizina tla. Senzacija tijela i organskog. Svjest tjelesnog postojanja, dodira, pogleda, govora i slušanja. Kada tijelo postaje medij i može li postojati umjetnost dodira s tlom? Umjetnost hodanja, umjetnost govora i umjetnost odgovornosti prema svemu navedenom. Otvaranja posebnog mjesta u shvaćanju tih pojmova, shvaćam kao nužnost ovog

rada i ukoliko će on otvoriti nova mjesta unutar ljudi koji će s njim doći u kontakt, za ovu će priliku njegovog predstavljanje i izvedbe, meni biti dovoljno.

Kako ovaj rad funkcionira?

Lociranje → Posjećivanje mjesta → Bivanje → Osjećanje → Djelovanje → Prikupljanje → Postav

Hypnos hipnotično ples kapljica plavo tamno ujutro magla. Hypnos je pokret u mraku, možeš ga slušati ne možeš ga vidjeti. On je hladan i vlažan i kad ga takneš pretvara se u vodu. Stoljećima. Nije statičan, priča jasno. Čuje se daleko. Ali glas ne probija stijenu, a on je stijena sama. Neptun. Mag. Zove me i zove me i tu je sa mnom i on je sa mnom i čujem ga i čuje me. Ali ne danju, noću. Kako živim kada ga ne čujem?

Rad ispunjava svoju svrhu u svojoj zadatosti. Obilazak mjesta je nužan jer je provedeno vrijeme na lokaciji autentičan trenutak u prostoru. Zbog toga je za stvaranje novog teksta nužno i vrijeme provedeno in situ. Naglasak je na trenutku.

Da bi se rad shvatio u svojoj potpunosti, nužno je prisustvovati njegovom nastajanju u obliku izvedbe otvorenog tipa. Publika sudjeluje u obilasku mjesta na kojem zvijezda pada, biva na njemu i skuplja podsjetnik s mjesta. Nakon čega se vraća na mjesto postava¹⁰, postavljajući skupljeno u prostoru na za to predviđeno mjesto.

¹⁰ postav je u ovom slučaju u Slavi Raškaj, a mjesta obilaska nisu definirana, jer se zaseban izračun Zvezdanih lokacija čini za vrijeme trajanja izložbe, stoga je ovo skica za izvedbu koja će nastati na samoj izložbi

Za koga ili za što je ?

Za ljude svih zanimanja i ne zanimanja, pokretno kamenje, kemijske elemente, molekule, Vjetar, Zemlju, Zvezdana tijela i njihove stanovnike.

Je li ovaj rad živ?

Rad je živ koliko mu života njegovi sudionici uliju. On ima više života, jer živi u više medija. Ako je rad izvedba, on živi dok mu njegovi sudionici ulijevaju život (pritom ne mislim samo na ljude, već organski i anorganski svijet smatram ravnopravnim sudionicima događaja). Ako je rad tekst i video, on živi u nečijem čitanju, gledanju ili govoru. U tom slučaju rad može biti vrsta dokumentacije događaja koji ne mora striktno, vremenom, zadržati svoju liniju nastajanja. On može vremenom i potpuno izgubiti ili izmjeniti život.

Kompletnim radom smatram rad koji uspeva zadržati život u različitim oblicima, pa čak i u skromnoj formi usmene predaje. Ovaj život je tek krenuo, a kakvim će se smjerom razvijati, najbolje je provjeriti nekada kasnije na našoj linearnoj traci vremena.

Zefire, zagrlilo me bor s desne strane..na mene je pao i kamenje rasporedilo točno na tlu u krug. Da mogu objasniti pad mekoće. Ocean priča i on je jedini jezik. Zvijezde su zasjale pozdrav tlu. Bila sam nova. Taknuta, ne mlada. Crvena. Ja sam Zemlja koja ne zna za vrijeme. Iglice mirisa razumijem. Tiha. Vratila sam se.

fotografija mjesta - krošnji - Deneb Adige / sazvežđe Labuda

